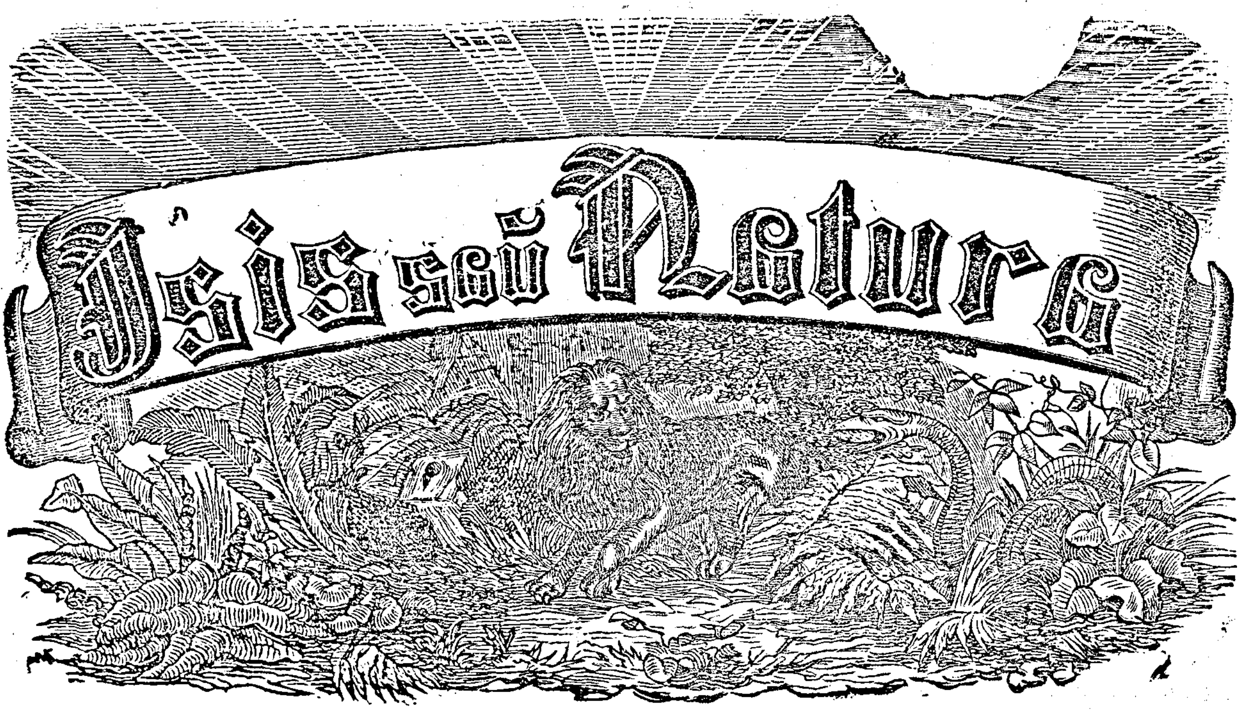


JURNAL

ПЕNTPȢ PESПÎNDIPEA ШТIIНЦЕЛОPȢ NATȢPAЛЕ ШI ESAKTE, ÎN TOATE KЛASEЛЕ

Pediџeatȣ

de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

№ 37. (Anȣлȣ алȣ natpȣлеа) Бȣкȣрештї 8 Oktomвpie, 1859.

Конpindepea: Asbestul în apta џесъtȣpeї попȣлiлорȣ antiчї.— Güano.— Бекаџеле шi Бекаџiнеле.— Tpaiȣлȣ aнiмалелорȣ.— Комȣнiкаџiȣнї sчientifiче miчї.

Asbestul în apta џесъtȣpeї попȣлiлорȣ antiчї.

Varon ziче къ нȣмеле *d'Asbestos* провiне de лiмба еленъ каре ва sъ zікъ *ȣнȣ лȣкрȣ каре нȣ apde*, fiind къ întp'adeвър ачеаstъ matepie нȣ apde în fокȣ. O idee esaktъ despre кȣалitъџiле шi ȣsaџiȣлȣ asбеstȣлȣї, не dъ пasaџiȣлȣ ȣрмъtорȣ în оперiле лȣї *Sotakosȣ* каре a skpisȣ o kapte despre minepaле шi пе каре *Plinius* în опȣлȣ sъȣ de Istopiea Natȣpaлъ, îлȣ поменеште ка ȣнȣлȣ din чеї maї вestiџї mineраłоџistї aї попȣлiлорȣ antiчї. Apolonias Dyscolos (saȣ nosomopitȣ, a tpъitȣ în anȣл 160 dȣпъ Xp.) în опȣлȣ sъȣ: Historiea Comentitiae (Cap 36); поменеште шi елȣ ачеste кȣвinte але лȣї Sotakosȣ, каре sîntȣ челе ȣрмъtoape. «Asбеstȣ saȣ пеatpa de Karis ape апаpiнџа ка de лîнъ колоpatъ; каре sîntȣ џеsȣte шi лȣкpate ка пînza шi maї кȣ seamъ fакȣ stepгapї d'ачеаstъ пînzъ. D'ачеаstъ пînzъ fакȣ шi fitiле de лȣмînape каре нȣ apdȣ нiчї odatъ (fiindȣ къ asбеstȣлȣ нȣ apde нiчї odatъ în fокȣ). Kîndȣ ачеste stepгape (пешкipe) s'aȣ mînжitȣ, atȣнчї нȣ ле sпалъ în апъ, чi ле пȣнȣ în fокȣ; мȣpdapȣлȣ se faче atȣнчї невъzȣtȣ în fокȣ шi пînza ese afapъ кȣpatъ. Ачеаstъ пеatpъ se afлъ лîнгъ *Caryslos* (ȣнȣ орашȣ лîнгъ мȣntеле Оела) d'аколо ape шi елȣ нȣмеле sъȣ; se afлъ шi în кътъџiмї mapї лîнгъ Kypros de desȣвtȣлȣ petpiлорȣ în stînгȣ орашȣлȣ Елmais. *Strabien*, конfipmъ ачеste ziчepї. *Plutarchu* ворбеште asemenea de пешкipe, вasmaле, site шi tistimeле fъкȣte de пеatpa de Karysta (Asбest); însъ ziче

къ în timпȣлȣ лȣĭ нȣ съ maĭ гъseskȣ asemenea пetpe шi esistъ нȣmaĭ în niште bine sȣбціpĭ întpe пetpe. Dapȣ Harvkins a apъtatȣ къ пeatpa че se гъseште în мȣntеле Оела лîngъ Karystos кape se нȣmeште aкȣmȣ мȣntеле лȣĭ Sfîntȣ Ilie; къ aчeastъ пeatpъ zічemȣ, epa пeatpa нȣmitъ Cipolina ла apхелеоціĭ pomanĭ. Maĭ кътpe пopdȣ пе aчeeaшĭ insȣлъ, a възȣtȣ Dr *Siebthorp* «пetpe de Sepпentinȣ бъгate în mapmopъ шi întpe aчeste stînчĭ de Sepпentinȣ se afлъ bine de Asбestȣ.»

Pausanias ziче къ fitiлȣлъ, кape se afла în лampa d'aȣpȣ кape apde zioa шi пoaптea în temплȣлȣ de ла Pallas Minervеĭ în Atina epa de „kînina кapпastikъ" d'aчeastъ kînепъ кape нȣ apde шi нȣ se stpikъ în fокȣ." Aчeastъ kînепъ кapпastikъ epa asбestȣ kîштiratȣ лîngъ *Kapnazos*, adeкъ ȣнȣ opaшȣ în пaptea пopdikъ de Kypros кape se нȣmeште шi aкȣmȣ *Carpas*. *Dioscorides* pakontъ asemenea лȣкpȣpĭ de пeatpa Amianth шi ziче къ se afлъ пе insȣла Чіпepe. *Majolus* pakontъ къ în anȣлȣ 1566, a възȣtȣ în Венеціа пе ȣнȣ anȣme *Podocatlarus* кape se нȣmea „Кавалерȣлȣ de Чіпepȣ" кape пosedъ пînzъ fъкȣtъ de kînепъ de Чіпepȣ кape avea кȣalitatea къ нȣ apde în fокȣ; din kontpa kîndȣ e mînжitъ o apȣнкъ în fокȣ шi o skoate кȣpatъ албъ. Dapȣ *Sonini* ziче къ asбestȣ esistъ шi aкȣmȣ ка алтъ datъ în мȣнціĭ Aка ла кaпȣ Chromachiti пе insȣла Чіпepa.

Afapъ de faчepea пînziлopȣ de Asbest пentpȣ шepвеte de fapfȣpie (Mappae) кape sîntȣ deskpise în опȣpiле лȣĭ *Strabon*. *Sotacos*, *Dioscorides* шi *Plutarchos*, s'a fъкȣtȣ d'asбet (dȣпе кȣmȣ asiгȣpъ Ploniu) шi niште кътъшĭ de moapte пentpȣ peџe, кȣ skoпȣ къ, kîndȣ dȣпе moapte apdeaȣ кopпȣлȣ moptȣлȣĭ (пpeкȣmȣ epa atȣнчĭ обічеiȣ d'a apde шi нȣ d'a îngpопа пе mopціĭ ка aкȣmȣ) ка чепȣша пpечіoasъ a aчestȣĭ moptȣ съ нȣ se amesteче кȣ чепȣша пpofanъ a лемнȣлȣĭ întpeбȣinцatȣ пentpȣ apdepea mopttȣлȣĭ. Кȣчĭ чепȣшеле kadaвepȣлȣĭ aȣpъmasȣ sепapate шi пeatinse de fокȣ, îmпedikatȣ пpin пînza d'asбest кape ле înвълȣĭ шi кape n'a лъsatȣ fокȣлȣ съ intpe акоlo. Aчestȣ panoptȣ a лȣĭ Pliniu s'a konfopmatȣ пpin гъsipea de бȣкъціĭ d'asбestȣ în ȣнеле mopminte antiче în Italia. Aша s. e s'a гъsitȣ asбestȣ întp'ȣнȣ mopmîntȣ лîngъ Puzzuolo (Sȣdȣлȣ Italіeĭ) în anȣлȣ 1633. O алтъ бȣкatъ d'Asбestȣ s'a гъsitȣ în anȣлȣ 1702, ла o deпъptape d'o mirлie anглeazъ лîngъ *Porto-Major* în *Roma*, despre кape вopбeште maĭ пе лapгȣ o skpisoape datatъ de Poma шi aneksatъ ла itinepapiȣлȣ (воіаціȣлȣ) italіeĭ алȣ лȣĭ *Montfaucon*. Aчeastъ бȣкatъ de Asбest avea o лȣнціme de 6 $^{1}/_{2}$ пічіоape шi o лъpџime de 5 шi s'a гъsitȣ întp'ȣнȣ *Sarcophag* (konчiȣгȣ) de mapmopъ îngpопatȣ întp'o вie. Елȣ a konpinsȣ ȣнȣ кpaniȣ (хîpкъ) шi алтъ pъmъшiцъ de oseminte oameneштĭ apse în fокȣ. Apхеолоціĭ aȣ калкȣлatȣ къ aчestȣ moptȣ, a tpъitȣ în timпȣлȣ лȣĭ *Constantin* I. Aчeastъ antikȣe (pъmъшiцъ) pemapкавiлъ кape se afлъ шi aкȣmȣ în Біблiotеka Vatikanului a Papeĭ de ла Poma, este deskpisȣ de кътpe I. E. *Smith* în ȣpmътoapeле кȣvinte: Пînza aчeasta ape o џесътȣpъ гpoasъ însъ este moале шi мъdioasъ ка мътаsea. Kondȣktopȣлȣ кape пе a apъtatȣ aчeastъ antikȣe, a aпpinsȣ ȣнȣ fокȣ ла ȣнȣ къпътiiȣ алȣ aчesteĭ пînze кape a apsȣ к'o mape iȣцеалъ, însъ n'a stpikatȣ nimikȣ din aчeastъ пînzъ. Dapȣ шi în Museul Borbonicȣ de ла Neapoli съ пъstpeazъ o mape бȣкatъ de asбest гъsitȣ лîngъ Vasti în Аврȣціĭ, adeкъ лîngъ Histonium antiчелоpȣ.

Цеографȣлȣ *Hierokles* pakontъ dȣпе aȣtopȣлȣ *Stephanos Byzantinos* челе ȣpmътoape пentpȣ asбestȣ: „Бpamaniĭ întpeбȣinцeзȣ o бȣкatъ de „пînzъ fъкȣtъ d'ȣнȣ felȣ de kînепъ кape съ kîштira din пetpe. D'aчeastъ kînепъ se faче niште „пînzъ кape нȣ apde în fокȣ, пічĭ нȣ se кȣpъцъ „în apъ шi daкъ s'aȣ mînжitȣ шi s'aȣ пътatȣ, „ле apȣнкȣ în fокȣ din кape ле skoate кȣpate „шi албе."

Ȣpmътoapeле atestatȣpĭ konfipmъ faptȣлȣ paпoptatȣ de кътpe *Hierockles* шi *Plinius* despre asбest adȣsȣ din Indiea. *Marco Paulo* pakontъ къ în Chen-chen, în пpовінціea Kanȣлȣĭ челȣĭ mape, se afлъ ȣнȣ мȣnte ȣnde se гъseште o sȣбstanцъ de кape se faче пînza кape нȣ apde în fокȣ. Modȣлȣ ȣpmътopȣ dȣпе кape съ пpeпapъ aчeastъ пînzъ, iлȣ amȣ înвъцatȣ d'ȣнȣ кamepadȣ de воіаціȣ ȣнȣ Turkoman anȣme Corifar, dipeктopȣлȣ алȣ mineлopȣ aчestȣĭ мȣnte.

„Sȣбstanцa пetpoasъ, ziче елȣ, кape se „skoate din мȣнці, konsistъ în fipĭ кape seamънъ „кȣ лîna. Maĭ întiiȣ, o eпȣнȣ кълdȣpeĭ soape„лȣĭ шi o ȣзȣкъ; пе ȣpmъ o fъpîmъ în піліце „de metaлъ; пе ȣpmъ o spълȣ пînъ kîndȣ s'a

„кържцatš de бѫкѫцї de пѫmîntš каре ерaš лі-
„mite de dînsa. Dѫпе ачеаста, fакš fірі ші o
„цеасѫ ла пînzѫ. Dарš ачеastѫ пînzѫ пѫ е албѫ;
„ка s'o албеаскѫ, o пѫпš în fокš ші о ласѫ а-
„коло ка о орѫ, dѫпе каре о skotš албѫ ка
„zѫпаda. În ачеstš кіпš о кържцѫ ші maї пе
„ѫрmѫ кîndš s'a mînжitš saš пѫtatš. Nічї odatѫ
„п'о спѫлѫ în апѫ, чі în fокš."

Bugnon раконtѫ кѫ Amiantѫлš saš Asбestѫ
сѫ гѫвеште пе Чінере ші пе хоtарѫлš Арабіеї;
d'ачеastѫ пînzѫ, adaогѫ елš, сѫ fаче чіорапі ші
izmene пе каре Арабії о îmбракš пе пелеа
гоалѫ ші пeste dînseле порtš алtе bestminte
d'але лорš; astš-fелš, ачешtї oamenї кѫлѫtоріndš
întр'о климѫ ѫnde domneште о кѫлdѫрѫ deose-
бitѫ de mаре, сѫ пѫzeскš d'a *пѫ sѫferі mѫлtš*
de кѫлdѫрѫ. *Damasus* раконtѫ кѫ îmпѫраtѫлš
Constantin а ordonatš ка сѫ se пѫie пѫmaї fі-
tілѫрі d'asбestš ла лампа din капела (біserіка)
sa de ла Рома. Fірі tарї de asбestš аš про-
прietate ка сѫ moaie кîndš ле пѫпš în ѫntš-de-
лemпš, de ачеeа daš fitілѫрі foарte бѫне пеп-
tрѫ лампѫ, каре însѫ пѫ se арde пічї odatѫ.

Прінtр'ѫпš алtš izворš аfлѫmš кѫ fіріле d'as-
бestš sінгѫре пѫ sîntš бѫне de цесѫtš; аша dарš
врîndš а fаче о пînzѫ d'asбestš, пѫпš fіре în
ѫntš-de-лemпš ка сѫ se moaie, пе ѫрmѫ о цеасѫ
ла пînzѫ împреѫпѫ кѫ кînіпѫ; кîndš пînza e гata,
о пѫпš în fокš; atѫпчї ѫntѫлš-de-лemпš ші кî-
піпа se арde ші пînza d'asбestš рѫmîne кѫраtѫ.

Dарš ігнораnца oamenілорš în sekѫлеле
mediane în toate лѫкрѫріле че прівеsкš ла шtі-
інцеле natѫрале, а fѫкѫtš кѫ ѫпії oamenї аš а-
бѫzatš de kредѫлitatea алtора кеарš ші кѫ as-
бestš.

Аша se чітеште în «*Chronicon Casinense*»
алš лѫї *Leo Ostiensis* кѫ în timпѫлš лѫї, ѫпії mo-
пахі католічї бііndš din Іерѫsалimš, аš adѫsš о
бѫкаtѫ de пînzѫ zікîndš кѫ astѫ пînzѫ este sfîntѫ
ші кѫ fаче minѫnї, ші спре а înkредінца попѫлѫ
кѫ ачеastѫ пînzѫ este minѫnatікѫ, а апрінsš în
піацѫ ѫпš fокš mаре ші а пѫsš пînza în fокš;
atѫпчї toatѫ лѫmea ера înkреmenitѫ вѫzîndš кѫ
пînza пѫ se арde în fокš ші аš krezѫtš кѫ пînza
е întр'adeвѫрš fѫкѫtoаре de minѫnї. Atѫпчї а
пѫs'о întр'о кѫtie foарte пречіоасѫ, лѫкраtѫ кѫ
аѫрš, арџіntš ші fелѫрimї de пеtре пречіоасе,
în локѫлš челš maї sакрѫ; аš пѫsš кѫtia în аб-
bata пѫmitš „Монtеле Cassino" în Italiea ші în
toтš anѫ întр'о zі хоtѫрîtѫ о skoate кѫ solemni-
tate ші toцї monaхі d'аколо о сѫрѫtš ѫпѫ dѫпе
алtѫ.

De ачеstea пѫ trebѫe сѫ пе mірѫmš; кѫчї
іstоріеа ѫпіверsалѫ пе аратѫ ка о реглѫ цене-
ралѫ кѫ: кѫ кîtš ѫпš sekолš este maї богаtš în
шtііnцѫ, кѫ atîtš е maї сѫракš în *minѫnї* ші
vice-versa.

În timпѫріле noastre, asбestѫ пѫ maї сервѫ
пеntрѫ кѫmашѫ de moарte а реџілорš, пічї пѫ-
maї fаче *minѫnї*, чі сервѫ пѫmaї dрепtš кѫріozі-
tate natѫралѫ în mѫzеѫрї de Іstоріеа Natѫралѫ.
Аша s. е. se пѫstреазѫ în mѫzеѫлš de Paris
fелѫрimї de пînze d'asбestš; dарš în челš de
Берлinš se аратѫ о переке de mѫпѫшї лѫкраtе
d'asбestš. Asemenea mѫпѫшї арš fi бѫне пеп-
tрѫ ѫпії tіnерії „галанції" каре zікš, кѫ „арdš de
amорš"; челš пѫцінš, mѫпѫшеле лорš de глassé
пѫ s'арš fі прѫпѫditš de „fокš арzѫtорš" алš
іnimелорš лорš.

Agricultura.

Gѫano.

În timпѫріле noastre, а fѫкѫtš о deskопе-
ріре агрікоlѫ ѫпš mаре sгоmоtš în лѫme. Toatѫ
лѫmea шtie акѫmš în toatѫ Еѫропа (аfарѫ noate
de noї) кѫ агрікѫлtѫра пѫ поаtе сѫ esiste fѫрѫ
înгрѫшареа кîmпѫлѫї; кѫчї кѫ timпѫлš, пѫтереа
роditоаре а пѫmîntѫлѫї сѫ слѫбеште, пе ѫрmѫ se
пеrde de toтš dакѫ пѫ dѫmš пѫmîntѫлѫї форце
пѫоі ка сѫ redobîndеаскѫ пѫтереа пеrdѫtѫ. În-
tokmaї кîndš ѫпš калš каре а лѫкраtš mѫлtš, dакѫ
пѫ'ї dѫmš репаоsš ші mînкаре, пѫmaї е în stаре
а лѫкра; аша ші пѫmîntѫл; dар лѫкрареа пѫmîn-
tѫлѫї este роdіреа плаnтелорš ші mînкареа пѫ-
mîntѫлѫї este înгрѫшареа лѫї. Аша dарš ѫпа din
kвеstіѫпіле челе maї importante în агрікѫлtѫрѫ
ера, d'a гѫsі matеріі бѫне de înгрѫшатѫлš кîm-
пѫлѫї. În timпѫріле trекѫte аš înгрѫшатš кѫ ба-

ліга; dapȣ ші asta авеа felȣрimї de неконвеніенце; прін ȣрмаре, deskoперіреа матеріеї нȣміte Gŭano ка матеріеа чеа маї esчелеntъ пеntрȣ îngръшатȣлȣ kîmпȣрілорȣ; ачеаstъ deskoперіре, zічемȣ, însemneazъ о епокъ нȣоъ în агрікȣлtȣръ.

Dapȣ че este Gŭano? De ȣnde віне?

Ла ачеste întребърї ва ръспȣнde артіколȣлȣ презеntȣ.

Gŭano нȣ este алtȣ німікȣ de kîtȣ баліга de пасерї de маре, îmпȣtрезіtъ ші фъкȣtъ пȣлбере (прафȣ) în kîtȣ seamъnъ кȣ ȣнȣ пъмîntȣ оакешȣ пȣлберizatȣ ші ачеаstъ матеріе пречіоасъ пеntрȣ агрікȣлtȣръ, se гъсеште пе ȣнеле din insȣлеле каре înkонџіоаръ партеа меридіоналъ а Америчеї.

Оріџіна Gŭaneї este foapte кȣріоасъ. Пе маре se afлъ пасърї în нȣмъръ înzeчіtȣ ші маї мȣлtȣ de kîtȣ пе ȣскаtȣ. Ачеste пасърї zборȣ ші stребаtȣ spaџіȣрї imense neste оглінда очеанȣлȣї.. Kîndȣ ворȣ съ пȣіе оȣъ, каȣтъ dȣпе о insȣлъ deшеартъ ші аколо deпȣнȣ оȣъле лорȣ, аколо клочеskȣ ші пȣїї лорȣ. Dapȣ se deпȣнȣ маї мȣлте оȣъ de kîtȣ съ клочеskȣ поїї astȣ-felȣ în kîtȣ ачеste insȣле sîntȣ акоперіте кȣ stрате de milioane de оȣъ de пасърї ші кȣ баліга лорȣ; апої плоаіа ші кълдȣра лȣкреазъ asȣпра ачеstорȣ матерії органіче (балігъ ші оȣъ) ші ле îmпȣtрезеskȣ фъкîndȣ-ле о пȣлбере оакешъ-неагръ ші ачеаstъ пȣлбере este Gŭano.

De kînd s'а deskoперіtȣ Gŭano, sȣte de коръбії ȣмблъ пе fie-каре анȣ de ла Еȣропа ла Америка ка съ tрansпоарте Gŭano каре а deвеніtȣ ȣнȣ артіколȣ foapte însemnatȣ de еsпортаціȣне ші навігаціȣне.

Spре а da лекторілорȣ ноштрії о idee маї комплеtъ despре ачеste insȣле, tраdȣчемȣ аічї ȣнȣ артіколȣ пȣблiatȣ întр'ȣнȣ жȣрналȣ англезȣ каре tратеазъ ачеstȣ sȣбіекtȣ, ачеstȣ артіколȣ е skrisȣ de кътре ȣнȣ воіаџіорȣ.

„Треї stînчї (петре) фъръ ȣнȣ fірȣ de іарбъ, а кърȣіа sȣпрафаџъ оакешъ este кръпаtъ din каȣzа разелорȣ арzъtоаре а soарелȣї каре нȣ se askȣнde аколо нічї odatъ sȣб перdеаоа ȣнȣї нȣорȣ; ачеste treї stînчї пе каре н'а къzȣtȣ плоаіе акȣмȣ *mїї* de anї; ачеste treї stînчї, zічемȣ, formeazъ акȣмȣ богъціа репȣблічеї de Peru (în sȣdȣл Америчеї) ачеste петре saȣ insȣле se нȣмеsk *Insȣле-Chincha*. Еле sîntȣ totȣ-d'aȣна înkонџіȣрате de коръбії каре înkаркȣ гръsimea каре акопере ачеstȣ пъмîntȣ (adекъ Gŭano) ші о tрansпортъ ла mії de kîmпȣрї ші de пъмîntȣрї ȣскаte ші slъбіte de агрікȣлtȣръ. Аfаръ d'ачеаstъ insȣлъ se afлъ Gŭano ші пе insȣлеле Lobos, іаръ проprietatea ачеstеї репȣблiче. Dapȣ Gŭano din insȣлеле Chincha este мȣлtȣ маї преферабілȣ.

(Ва ȣрма)

Бекаџеле ші Бекаџінеле.

Бекаџеле ші Бекаџінеле, ачеste пасерї каре жок ȣн рол foapte маре în віеаџа аматорілор de вînatȣ, апарџіне ла ordінȣлȣ пасерілорȣ че se нȣмеште ordінȣлȣ пічіоранџї (Échassiers) fiindȣ къ în џенере ачеste пасерї se џінȣ în локȣрї номолоасе ші аȣ прііміt din natȣръ пічіоаре лȣнџї saȣ întр'ȣнȣ алtȣ felȣ фъкȣte, ка пасъреа съ нȣ se îнече în бълџї ші номолȣ.

Dapȣ бекаџінеле пропрії zise, аȣ ȣнȣ чіокȣ foapte лȣнгȣ, de доъ saȣ treї орї маї лȣнгȣ de kîtȣ капȣ ші маї лȣнгȣ de kîtȣ пічіоареле; ачеstȣ чіокȣ este кȣрбаtȣ чева în sȣsȣ; ȣнеле аȣ чіокȣ ла съfîршіtȣ камȣ ȣнflatȣ ші тоале ші чіокȣлȣ ла falка de жосȣ чева маї skȣрtȣ de kîtȣ ла ачеea de sȣsȣ; окії sîntȣ марї ші staȣ камȣ înдъръtȣ пе капȣ.

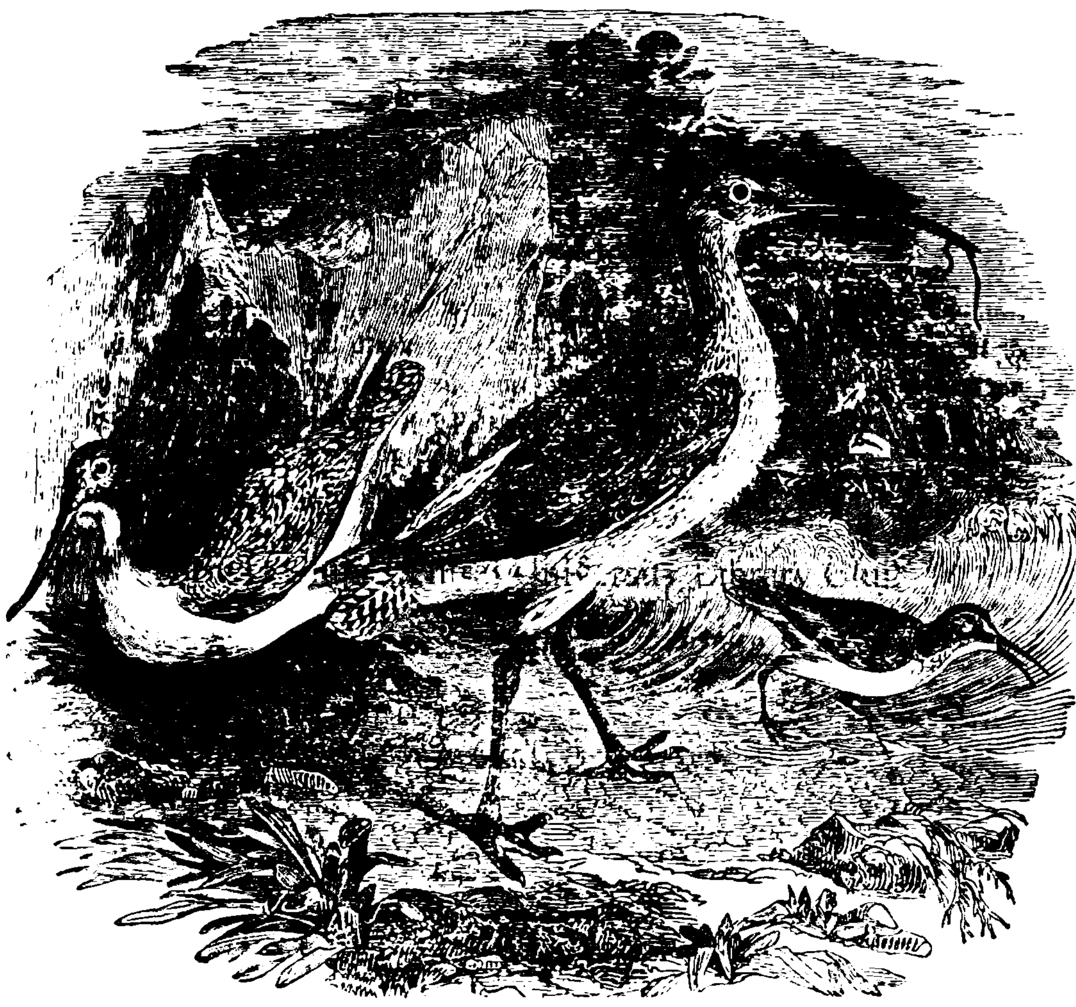
Întре џенȣлȣ бекаџелорȣ ші а бекаџінелорȣ se deoseбeskȣ о мȣлціме de speџe; ноі însъ вомȣ помені нȣмаї доъ adекъ:

I. Бекаџіна обічнȣіtъ (Scolopax rusticola, Waldschrepne) алȣ кърȣіа капȣ seamъnъ чева кȣ капȣ ȣнеї бȣfniџе; fрȣntea еї este ченȣшіе; партеа de d'îndъръtȣ а капȣлȣї оакешȣ, кȣ ніште върџї галбене. Пе пенеле арілорȣ se afлъ ніште пете tріангȣларе; dapȣ корпȣлȣ еї este камȣ гросоланȣ, гîtȣлȣ еї е гросȣ, asemenea ші капȣ, аре о віеаџъ ноntȣрнъ (ȣмблъ ноаптеа), тръеште în локȣріле пъдȣроase але Еȣропеї dap se гъсеште іаръ în toatъ Asiea de ла Siбepiea пînъ ла Жапонȣ; ȣnde sîntȣ бълџї марї ші adînчї нȣ se гъсеште. Бекаџеле din Еȣропа плекȣ ла înчепȣtȣлȣ лȣнеї лȣї Октомбріе кътре sȣdȣ,

ȣнеле трекȣ мареа ши мергȣ пînъ ла Африка пе кîндȣ алтеле iернезȣ în sȣdȣлȣ Италiеĭ; дарȣ кîндȣ iарна е дȣлче, se înтîмплъ къ ȣнеле бекаце ръмîнȣ кiарȣ ла ноĭ iарна. Прiмъвара кîндȣ înчепе sъ se арате гiочеĭ пе кîмпȣ, se аратъ ши бекаце în аерȣ ревенiндȣ din кълъторiеа лорȣ de iарна. Adекъ еле înчепе sъ ревiе ла înчепȣтȣлȣ лȣнеĭ лȣĭ Мартie ши în тоате ачесте лȣнĭ тотȣ вiнȣ în чете деосебiте.

Бекаца нȣ sбоаръ нiчĭ одатъ преа înалтȣ, însъ кȣ мȣлтъ абiлiтате (мештешȣгȣ) ши енерџiе. Se învîртеште zбȣрîндȣ între арборĭ кȣ о маре артъ. Ла тiмпȣлȣ îмпреȣнъреĭ sекseлорȣ, masкȣлȣ (бърбъцелȣ) se лȣптъ ȣнȣ кȣ алтȣ, însъ чеарта лорȣ нȣ е преа seрioasъ; абiеа 'шĭ рȣпȣ ȣнȣ алтȣiа кîте-ва пене zбȣрîндȣ дарȣ sînџе нȣ se варsъ în чеарта лор (томаĭ ка ла жȣрналiстĭ).

Кîндȣ ȣнȣ maskȣлȣ веде о femeлъ, înчепе



Бекаце ле дȣпе малȣрiле (Limosa melanura.)

sъ факъ ȣнȣ sгомотȣ партiкȣларȣ кȣ гȣра, фаче кȣ коада о роатъ (ка кȣрканȣ ши sъ învîрteште îмпреџiȣрȣлȣ sъȣ (ка къ жоакъ ȣнȣ валsȣ) џiiндȣ капȣ în sȣsȣ. Femeла нȣ фаче кȣiбȣ, чi пȣне оаъле sале гальбене пътате (în нȣмърȣ de 4) întр'о гроапъ мiкъ; пе ȣрмъ ле клочеште 17 ziле, атȣнчĭ esȣ пȣiĭ. Дарȣ кîндȣ мȣма веде къ ачестȣ локȣ нȣ е лiнiштiтȣ saȣ нȣ sigȣрȣ, атȣнчi ieaȣ пȣiĭ ȣнȣ дȣпе алтȣ ши 'ĭ пȣне ла ȣнȣ алтȣ локȣ. Кȣ тоате ачестеа, мȣма ши татълȣ пъръsesкȣ пȣiĭ лорȣ înкъ пînъ н'аȣ înвъцатȣ sъ zбоаре.

Нȣтрiмîнтȣлȣ бекацелорȣ есте вермiĭ ши insekte пе каре бекаце ле каȣтъ dimineaца ши sеара în локȣрĭ бълтоase saȣ ȣмеде ȣнде маĭ кȣ seамъ креште о iарбъ skȣртъ. Аколо сапъ кȣ чiокȣ пînъ кîндȣ аȣ гъsiтȣ вр'ȣнȣ верме saȣ ларвъ de карабȣшĭ ши de алте insekte.

Ачеастъ бекацъ sъ sfieште форте мȣлтȣ de

oamenĭ; dapȣ ape dpentate; fiindȣ къ ape nenoрочіре къ аре о карне foapte delikatъ шi бȣнъ de mînkape, de ачееа este foapte гonitъ de oamenĭ. Dapȣ nȣ nȣmaĭ omȣ, чi шi пасъріле ръpitoape sîntȣ inamiчiĭ eĭ, anoĭ шi вȣлпеа віклеанъ este amatoape de карне de бекаць de шi nȣ fpiптъ шi fъкȣтъ кȣ пілаf ка гȣрmanzii nostpiĭ. Dap opĭ кȣmȣ вȣлпеа'nȣ este în гȣstȣ sъȣ atîtȣ de bizapъ de kîtȣ ачештĭ гȣрmanzĭ oameneштĭ каре аȣ mepsȣ пînъ a adopa eskpementeле (гъinatȣ) de бекаце; ба înkъ ȣnii oamenĭ аȣ pepdȣtȣ timпȣ a skpie кърцĭ кȣmȣ se препаръ ачеаstъ mînkape деліčioasъ! Dapȣ opĭ кȣmȣ, sîntemȣ sigȣpĭ къ ачeste оперĭ n'аȣ fostȣ попpite de чензȣpъ.—

II. Sпеца doa de бекаце despre каре вомȣ ворбі aiчĭ, este бекаца каре тръеште пе malȣріле апеĭ (Limosa melanura, Uferschnepfe, везĭ алъ-tȣpata figȣpъ). Se aflъ maĭ кȣ seamъ în naptea nopdікъ a Eȣропеĭ; în локȣрĭ бълtoase. Ачеаstъ пасъре stъ kîte odatъ пînъ ла бȣpтъ în апъ, къȣtîndȣ dȣпе вepmiĭ каре kadȣ în апъ dȣпе mалȣ. Dapȣ se nȣtpeште шi de вроаште шi ікре. Oȣъле eĭ sîntȣ верzĭ dapȣ iapȣ пътаtе. Карпеа ачестеĭ пасере este iapȣ foapte деліčioasъ de mînkape; de ачееа fopmeazъ шi ea în църіле ȣnde se aflъ, ȣнȣ mape обiektȣ de вînatȣ.

Траiȣлȣ апiмалелорȣ.

(Ȣрmаре.)

Каiĭ în stapea сълбаtікъ (în Ameрika шi în Asia) тръеskȣ în чете. Kîndȣ вьdȣ къ віне ȣнȣ omȣ. toatъ чеата stъ шi se ȣitъ ла dînsȣлȣ, însъ fъръ fpikъ, aпoĭ dȣпе kîte-ва minȣte ȣнȣ калȣ din чеатъ înainteazъ, se ȣitъ dpeптȣ ла dînsȣлȣ кȣ o пpiвipe плінъ de mîndpie, sȣflîndȣ din нъpĭ, stpigъ шi акȣmȣ toatъ чеата fȣџе îndatъ. Kîndȣ oamenii воеskȣ съ пpinzъ ȣнȣ asemenea калȣ сълбаtікȣ, арȣнкъ o koapdъ пе dînsȣлȣ, пе ȣpmъ 'лȣ леагъ ла ȣнȣ копачіȣ ȣnde ръmîne 2, 3 zile fъръ mînkape, dȣпе ачееа sлъбindȣ natȣpa sa чеа сълбаtікъ, este în stape a fi înвъцatȣ ла къ-лъріе saȣ ла тръсȣръ. În Пepsia sîntȣ kaĭ (аръбештĭ) atîtȣ de бine înвъцaцĭ în kîtȣ kîndȣ кълъреццȣлĭ ва съ se пȣie пе dînшiĭ, eĭ se кȣлкъ жосȣ ка съ se поатъ sȣi maĭ лesne.— Калȣлȣ este sfiiчiosȣ, de ачееа kîndȣ se аnpoпiъ чine-ва de dînsȣлȣ пе din dъpътȣ dъ кȣ пiчioapeле, пpin ȣpmape de ȣнȣ калȣ neînвъцatȣ съ se пъzeaskъ чine-ва ка съ nȣ s'anpoпie de dînsȣлȣ пе din dъpътȣ чi totȣ-d'aȣna пе dinainte. Kîndȣ atakъ o feapъ сълбаtікъ пе o чеатъ de kaĭ сълбаtічĭ, eĭ fopmeazъ ȣнȣ feліȣ de чepкȣ, пȣindȣ-se кȣ капeteле ȣнȣлȣ ла алтȣлȣ шi кȣ пічioapeле de din dъpътȣ кътре inemikȣ шi fakȣ pesбелȣ каре плаче калȣлȣĭ foapte mȣлтȣ. Kîndȣ simte шi пpeцȣеште кȣpaцiȣлȣ шi sȣпepiopitatea omȣлȣĭ че se пȣне пе dînsȣлȣ; ȣнȣ кълъреццȣ fpikosȣ kîndȣ se пȣне пе ȣнȣ калȣ iȣte, калȣлȣ-лȣ dъ жосȣ, dapъ ȣнȣ кълъреццȣ бȣнȣ este în stape a domoli шi a îmбlînzi пе opĭ-че калȣ. Ȣнȣ bizitiȣ înцелептȣ поate съ înвeцe ȣнȣ калȣ ка съ пpiчеапъ шi съ askȣлte ла toate boinцeле sале fъръ бъtaie, пе kîndȣ ȣнȣ bizitiȣ neînцелептȣ înвaцъ калȣлȣ кȣ пъравȣ. De ачееа nȣ e бine ка съ skimбe чine-ва adese-opĭ bizitiĭ ла kaĭ, fiindȣ къ ȣнȣ omȣ stpeinȣ каре nȣ кȣноаште nаtȣpa ȣнȣĭ калȣ, поаte съ-лȣ stpiче.

Калȣлȣ аре simцipe de цeнеpositate: se штie despre kaĭ de кълъріе kapĭ аȣ тъчinatȣ în гȣpa лорȣ паie шi овъзȣ шi ле аȣ apȣnkatȣ din naintea kamapazілорȣ лорȣ бъtpînĭ, fъръ dinцĭ, kapĭ nȣ maĭ epa în stape a тъчina; пpin stpiгape калȣлȣ аpaтъ къ-ĭ e foame saȣ къ se бȣкȣpъ. Kîndȣ калȣлȣ aȣde вp'ȣнȣ sromotȣ, askȣte amîndoъ ȣpekiле, цiindȣ-ле dpeптȣ în dipekцiȣnea de ȣnde вine sromotȣлȣ. Пpin dinцĭ (mішȣnъ) пȣtemȣ кȣноаште бine вîpsta калȣлȣĭ пînъ ла 8—10 anĭ.— Ла 4 anĭ пȣtemȣ съ înчепемȣ съ тȣnчimȣ кȣ dînsȣлȣ.

Ȣpekiле калȣлȣĭ espprimъ simцipiле sале, amîndoъ ȣpekiле pidikate însemneazъ къ aȣde вp'ȣнȣ sromotȣ în denъptape; amîndoъ лъsate în жосȣ însemneazъ ostenеалъ, ȣna îndъpътȣ шi alta înainte însemneazъ къ este пeкъжitȣ. Între paseле (soiȣpiле) kaiлорȣ pasa apaбікъ este чea maĭ stimatъ. Apaбiĭ цinȣ kiште цeнеалоцiĭ (liste de naштеpe) пeнtpȣ kaiĭ лорȣ, ка съ nȣ se stpiче soiȣлȣ; ȣнȣ калȣ тръеште пînъ ла 30 de anĭ.

Asinȣлȣ saȣ тъгарȣлȣ. Бȣfon ziче къ dakъ калȣлȣ n'apȣ fi fostȣ, тъгаріȣлȣ ni s'apȣ пъреа къ este ȣнȣлȣ din animaлeле domestiче чeлȣ maĭ

fрȣmosȣ шi maĭ folositорȣ; daръ fъkîndȣ komпараціе între мъгарȣ шi калȣ, negreшitȣ къ мъгарȣлȣ perde. Noĭ n'avemȣ drentate sъ desпрецȣimȣ пе мъгарȣ, къчĭ елȣ este aшia de sȣпȣsȣ, ръбdъtорȣ, лiniштitȣ, мȣлцȣmindȣ-se de пȣцinъ mîнкаре шi de чеа mai проастъ; елȣ este atîtȣ de кȣратȣ în kîtȣ-ĭ e frikъ sъ пȣie пiчioареле în нороiȣ ка sъ нȣ se mînжeaskъ, шi de шi-лȣ малtratъmȣ, totȣ аре о simпatie пentrȣ stъпînȣлȣ съȣ шi локȣлȣ съȣ, de ачеea sinгȣрȣ кȣноаште каллеа кътре касъ шi se întoарче аколо. Аре о ведере бȣнъ, о odoаре foarte бȣнъ, о аȣziрȣ de minȣne; kîndȣ-лȣ înкъркъмȣ пeste мъсȣръ, ласъ капȣлȣ шi ȣрекiле în жосȣ, daръ totȣ траце мереȣ; în sfîршitȣ toate ле ръбdъ, нȣмаĭ апа тȣрбȣре пentrȣ бъȣtȣ нȣ рабdъ, de ачеea требȣе datȣ мъгарȣлȣĭ апъ лimпеde de бъȣtȣ. Sîntȣ мъгарĭ ченȣшiĭ шi de алте колорĭ, daръ тоцĭ аȣ пе spinаре о натъ неагръ ка о крȣче. Патрia мъгарȣлȣĭ e Арабia ȣnde sîntȣ шi акȣмȣ чете de мъгарĭ sълбatiчĭ (onagres). Лапtele de мъгърiцъ е бȣнȣ пentrȣ oftikъ, апоĭ шi eskrementele (балiга) лȣĭ sîntȣ бȣне de afȣmatȣ ла tȣsea нȣмitъ мъгъреаskъ; daръ din пеллеа sa se лȣкреазъ în Orientȣ ȣнȣ feлiȣ de пелле нȣмitъ *Cuagrin*.

Katîрȣлȣ (Mullus) este ȣнȣ bastardȣ dintр'ȣнȣ мъгарȣ шi о iеапъ, daръ нȣ este în stаре a produче нȣĭ. Maĭ stimaцĭ sîntȣ ачеia карĭ провinȣ dintр'ȣнȣ мъгарȣ шi о iеапъ de kîtȣ ачеia че провinȣ dintр'ȣнȣ калȣ шi о мъгърiцъ, къчĭ sîntȣ maĭ марĭ шi maĭ цеапенĭ шi stрiгъ ка мъгарiĭ, пе kîndȣ чеĭ d'алȣ doiлеа sîntȣ maĭ мiчĭ, maĭ слабĭ шi stрiгъ ка каiĭ. Katîрȣлȣ este frikosȣ, неаskȣлтъторȣ, капрiчiosȣ, în kîtȣ sîntȣ ȣniĭ карĭ нȣ ворȣ sъ аskȣлte de kîtȣ нȣмаĭ de stъпîniĭ лорȣ. Ачестȣ animaлȣ аре о калitate бȣнъ къ îмблъ п'în локȣрĭ foarte periкȣлоase пе марцiнеле рîпелорȣ în mizлокȣлȣ гръмeziлорȣ de petре шi нȣ алȣнекъ. Патрia лорȣ este кliмеле калde, daръ еĭ рабdъ шi ла frigȣ. În Isпania katîрiĭ (maĭ кȣ seamъ чеĭ de партеа femeiaskъ) sîntȣ foarte ла modъ: oamenii богацĭ шi нобiлi-ĭ întреbȣinцеазъ ка каĭ.— Sîntȣ шi ла ноĭ în Ромъniа katîрĭ.

Къмiла se afлъ maĭ кȣ seamъ în Asia, пе kîndȣ în Afрiка se гъseskȣ dромаndрĭ maĭ кȣ seamъ. Къмiла este кораbia пȣstiiлорȣ, ziче Арабȣлȣ кȣ drentȣ кȣвîntȣ, къчĭ къмiла este în stаре sъ ръмîie 3, 4, 5 zile фъръ mîнкаре шi фъръ бъȣtȣръ, фъkîndȣ în toate zilele о кале de 25—30 mile 12—15 поштiĭ), пȣртîndȣ пе spinаре niште греȣтъцĭ foarte маре, шi îмблîndȣ între гръмezĭ de nisinȣ арzъторȣ. Къмiла este ȣнȣ animaлȣ foarte askȣлтъторȣ, este înвъцатȣ ка sъ se кȣлче sinгȣрȣ жосȣ kîndȣ воеште чинева sъ-лȣ înкарче saȣ sъ-лȣ deskарче. Пiчioареле sale sîntȣ фъкȣte întокмаĭ пentrȣ кliма în каре тръеште adikъ пentrȣ локȣрiле nisinoase, къчĭ пе пъмîntȣ грасȣ шi кlisosȣ къмiла алȣнекъ шi нȣ поate îмбла. De ачеea kîndȣ Арабȣлȣ întîлнеште пе drȣмȣ нороiȣ, este silitȣ a аштерне пе drȣмȣ ковоаре ка къмiла sъ поатъ трече пeste нороiȣ.— Къмiла мънiнкъ foarte пȣцinȣ, adikъ о mînъ de фъinъ, de ȣрziчĭ, de паie, de орzȣ, de овъзȣ saȣ че-ва tрestie; апъ беа рарȣ, daръ мȣлтъ de odатъ, апоĭ natȣра хотърînd'о ка sъ трълаskъ în пȣstiĭ ĭ-a datȣ шi ȣнȣ stomaкȣ deosebitȣ ȣnde апа каре а бъȣt'о, поate sъ ръмîie мȣлtȣ timпȣ фъръ sъ se stрiче; апоĭ kîndȣ-ĭ e sete (în пȣstiile ȣnde нȣ е апъ) къмiла skoate din stomatȣ апа бînd'о înкъ odатъ, прекȣмȣ skoate бȣлȣ нȣтреццȣлȣ шi-лȣ рȣмегъ. Лаптеле къмiлеĭ e foarte spirtosȣ шi бȣнȣ de бъȣtȣ, поate чине-ва sъ se шi îмбете de dînsȣлȣ. Къмiлеi-ĭ плаче мȣzika, de ачеea о караванъ (чеатъ) de къмiле мерџе maĭ bine kîndȣ konдȣкторȣлȣ kîntъ кȣ flaȣтȣлȣ kîndȣ e înкъркатъ пeste мъсȣръ, бате кȣ капȣлȣ пе ачела каре а înкъркат'о шi se вaiтъ tare.

Газела, de мърimеа ȣнȣĭ вiцелȣ маре, este de колоаре рошiе, оакешъ sȣsȣ шi албъ жосȣ, коарнеле sale аȣ forma ȣнȣĭ S, окiĭ съĭ марĭ, негрi, sîntȣ чеĭ maĭ dȣлчĭ окĭ dintр'аĭ тȣтȣлорȣ animaлелорȣ, de ачеea Арабiĭ în poesia лорȣ zikȣ: „Аĭ окĭ dȣлчĭ ка о газелъ;“ ачесте animале тръеskȣ în Siрiа, Арабia шi нордȣл Afрiчеĭ.—

Газелеле sîntȣ de maĭ мȣлte speцe, ȣнеле мiчĭ ка капра, алтеле марĭ ка чербȣлȣ: toate тръеskȣ în нордȣлȣ Afрiчеĭ шi în Orientȣ (Персia шi Арабia) în soчietъцĭ (тȣрме); коарнеле лорȣ sîntȣ drepte, н'аȣ барбъ; fiindȣ къ пiчioареле лорȣ dinainte sîntȣ maĭ skȣрte de kîtȣ челе din дъръtȣ, de ачеia se sȣie пе мȣнцĭ maĭ ȣшорȣ de kîtȣ se погоаръ ла вале. Пiчioареле лорȣ sîntȣ sȣбцiрĭ, delikate, пърȣлȣ skȣрtȣ шi мътъsosȣ, sȣsȣ este рошiорȣ, пе бъртъ албȣ, аȣ doъ

пангліче негре ла amîndoъ латꙋріле. Парfꙋmꙋлꙋ *besoer* se гъсеште ла о snецъ de газелъ.

Чербꙋлꙋ-ĭ плаче sinгꙋрътatea пъdꙋрілорꙋ, e foapte sfiiчiosꙋ, ꙋшорꙋ, аре ниште окĭ бꙋнĭ, asemenea шi odoapea шi аꙋzipea foapte бꙋнъ. Пînъ нꙋ ese din локꙋлꙋ sъꙋ ꙋnde este askꙋnsꙋ în пъdꙋре, se ꙋĭtъ de цiꙋрꙋ împeцiꙋрꙋ sъ вазъ, dakъ нꙋ е вр'ꙋнꙋ inemikꙋ шi tokmaĭ atꙋnчĭ ese. Ieapna шi прîmъвара нꙋ беа, este d'o fipe dꙋлче шi нꙋtemꙋ а-лꙋ învъцa лesne, mꙋzika-ĭ плаче mꙋлtꙋ шi kîndꙋ о аꙋde, stъ шi askꙋлtъ.— Kîndꙋ în toate прîmъверiле чербꙋлꙋ-шi перde koapнеле sале, în timпꙋлꙋ ачesta елꙋ stъ askꙋnsꙋ н'аркъ i-арꙋ fi pꙋшine къ-шĭ а перdꙋtꙋ подоаба sa, dapъ кꙋpîndꙋ-ĭ креskꙋ алtеле maĭ mapĭ шi maĭ fpꙋmoase. Kîndꙋ креskꙋ sîntꙋ moĭ mi îmбракate кꙋ о пелiцъ, пе ꙋpmъ пелiца se ꙋsꙋкъ шi кopнꙋлꙋ se fаче tape ка оsꙋлꙋ.— Kîndꙋ doĭ черbĭ întîлнеskꙋ о червъ, înчепꙋ întpe dînшiĭ о лꙋпtъ sînцероasъ, kîte о datъ нꙋ se ласъ пînъ нꙋ se omoapъ ꙋнꙋлꙋ пе алtꙋлꙋ, алtъ datъ pъmînꙋ amîndoĭ înкꙋркацĭ în koapнеле лорꙋ непꙋtîndꙋ sъ se despapцъ, апоĭ пе ꙋpmъ вiнꙋ лꙋпiĭ шi-ĭ mъnînкъ пе amîndoĭ. Ieapna kîndꙋ е цеpꙋ еĭ se adꙋнъ шi staꙋ maĭ mꙋлцĭ împpeꙋнъ înкълzindꙋ-se кꙋ sꙋfлареа ꙋнꙋлꙋ пе алtꙋлꙋ. Вара se нꙋtpeskꙋ de еарбъ, dapъ ieapna de кожĭ de копачĭ. Eĭ tpъeskꙋ mꙋлцĭ anĭ.

Черва е maĭ mikъ de kîtꙋ чербꙋлꙋ шi н'аре koapне; аре patpꙋ цiце (ка вака), fatъ odatъ пе anꙋ нꙋmaĭ ꙋнꙋ пꙋiꙋ, dꙋпе о sapчiнъ de optꙋ лꙋнĭ; чербꙋлꙋ îmблъ dꙋпе mꙋmъ-sa каре 'лꙋ învaцъ а fꙋцi шi а se fepi de кîiнеле вînъtopꙋлꙋĭ. Kîndꙋ веde къ вiне вînъtopꙋлꙋ, tandpeцеа еĭ maтернелъ 'ĭ dъ кꙋрацiꙋ în kîtꙋ sinгꙋpъ înainteazъ кътpe вînъtopĭ, лъsîndꙋ пꙋiꙋлꙋ еĭ timпꙋ ка sъ se askꙋnzъ.

Renulŭ este пентpꙋ църіле аркtiче ачееа че este къmila пентpꙋ локꙋitopiĭ клiмелорꙋ кълdꙋроase, adikъ ꙋнꙋ animaлꙋ каре sinгꙋрꙋ este în stape але îndestꙋла toate tpeбꙋinцеле лорꙋ.— Renꙋлꙋ (партеа бърбътеаskъ шi партеа femeiaskъ) аꙋ ла fie-каре din amîndoъ koapнеле kîte patpꙋ pamꙋpĭ: doъ mepгîndꙋ înainte шi doъ îndъpъtꙋ. În toцĭ aniĭ кadꙋ. Е maĭ mape de kîtꙋ чербꙋлꙋ. Renꙋлꙋ tpaцe ла поверĭ în църіле акоперitе кꙋ zъпеzĭ imense, шi în пръпъstiĭ грозаве, апоĭ dꙋпе ачеastъ кале ostenitoape renꙋлꙋ se mꙋлцꙋmеште кꙋ о mînъ de mꙋшкiꙋ (lichen) че sтъпîнꙋлꙋ sъꙋ 'ĭ dъ odatъ în 24 de ope. Аша dapъ renꙋлꙋ este ꙋнꙋ animaлꙋ domestikꙋ ла Лапонĭ; fie-каре аре kîte 2—3 saꙋ ка шi noĭ вакъріiле de вачĭ. Renꙋлꙋ sълбatikꙋ tpъeште mꙋлtꙋ, dapъ челꙋ domestikꙋ tpъeште нꙋmaĭ 12 anĭ, карнеа sa е foapte бꙋнъ de mînкаре.

Къпріоара е maĭ mikъ de kîtꙋ чербꙋлꙋ, е плъкꙋtꙋ, ꙋшоаpъ шi вiе ла веdepe. Se цiне în пъdꙋріле de mꙋнtе ꙋnde tpъeште în familie; tatълꙋ, mꙋma шi пꙋiĭ îmблъ împpeꙋнъ, maĭ кꙋ seamъ ieapna, koapнеле лорꙋ кadꙋ toamna шi креskꙋ ieapna ла локꙋ; къпріоара tpъeште пînъ ла 15 anĭ, прîmъвара mъnînкъ mꙋгꙋрĭ шi foĭ tinepe, карĭ о îmбатъ în kîtꙋ ese din пъdꙋрĭ, se amestекъ кꙋ вiтеле sateлорꙋ шi este atꙋнчĭ лesne а о npinde, dapъ вара нꙋ ese din пъdꙋрĭ de kîtꙋ нꙋmaĭ пентpꙋ ка sъ беа. Лꙋпꙋлꙋ este inomikꙋлꙋ лорꙋ челꙋ maĭ кpꙋdꙋ; kîndꙋ fꙋцe ласъ ꙋнꙋ miposꙋ пе dpꙋmꙋ, de ачееа кîiнеле de вînatꙋ se цiне dꙋпе dînsa; dapъ еа kîndꙋ веde кîiнеле апропiindꙋ-se, fꙋцe, вiне înапоĭ, еаръ fꙋцe шi se кꙋлкъ în kîtꙋ amецеште пе кîiне, dapъ вînъtopꙋл шtiindꙋ ачеasta, înчепе а imita гласꙋлꙋ пꙋiлорꙋ еĭ, atꙋнчĭ se гръбеште шi вiне dꙋпе гласꙋ шi este npinsъ. Къпріоара поате fi învъцatъ, însъ totꙋ-ĭ pъmîне плъчереа лiбepтъцiĭ, înkîtꙋ îndatъ че skапъ din касъ шi fꙋцe în пъdꙋрĭ. Sîntꙋ în Еꙋропа (s. е. ла Biena) гръdinĭ ꙋnde se цiнꙋ къпріоаре, dapъ нꙋ tpeбꙋе sъ ле snepie чiне-ва, къчĭ алtminтpелеа fъгꙋ кꙋ altă iꙋцеалъ, къ поате sъ ĭi se pꙋпъ шi пiчioapеле de пърецiĭ гръdiniĭ. Къпріоара femeлъ dꙋпе 5 ½ лꙋнĭ fatъ în toate прîmъвереле 2 пꙋĭ (ꙋнꙋлꙋ maskꙋл, алtꙋл feminin).

(Ва ꙋpma.)

Komꙋnikaцiꙋnĭ sчientifiче miчĭ.

Seminцеле каре se mішкъ din sine. Sîntꙋ seminцe каре поартъ în sine лapвеле (вepmеле) insekteлорꙋ s. е. paniцa. Spре а deskoпepi ачеste seminцe stpikate, s'a пропꙋsꙋ ꙋpmътоареле esперimente. А пꙋне seminцe пе о тъбліцъ de fepꙋ înкълzitъ; atꙋнчĭ kîndꙋ sîntꙋ вepmiĭ în seminцe inbiezꙋ (din каꙋzа кълdꙋpeĭ) шi seminцеле din sine înчепе sъ se mішче шi sъ se плimбе пе tаблiе.

Tînъpitꙋ în Tiпографia Колецiꙋлꙋĭ Sf. Saba.